

Visszatekintés 2019

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

- Míg 2014-ben a netadós tüntetéseken alulról szerveződő csoportok, mozgalmak vették át a politikai kezdeményezést, 2018-ban a rabszolgatörvény-ellenes tüntetéseken **a pártoknak is fontos szerep jutott.**
- A rabszolgatörvény-ellenes tüntetések **előkészítették a későbbi széles ellenzéki együttműködést.**
- Az előválasztás **megfelelő eszköznek bizonyult az ellenzéki főpolgármester-jelölt kiválasztására,** az ellenzéki szavazók mozgósítására, a média figyelmének felkeltésére.
- Az európai parlamenti választás **átrendezte az ellenzéki erőviszonyokat,** jól szerepeltek a nyugatos, liberális pártok (DK, Momentum) és rosszabbul a harmadik utas politikai erők (Jobbik, LMP).
- Az önkormányzati választáson **sikeresnek bizonyult az egységes ellenzéki fellépés stratégiája.**
- Az önkormányzati választásokon való ellenzéki együttműködést segítette **a civil jelöltállítás lehetősége,** így ugyanis egy-egy lokálpatrióta szervezet mögé beállva támogathatták a pártok a közös jelöltet.
- Maga azonban az ellenzéki siker arra ösztönözheti a pártokat, hogy hasonló **csendes egyeztetési és nyilvános előválasztási folyamat** kombinálásával állítsanak jelölteket 2022-re.
- Orbán Viktor 2020-ban a netadós tüntetések utáni helyzetéhez hasonlóan újra visszatérhet az általa **„mozgalmi kormányzásnak”** nevezett mozgósító politikához.
- A korábbiakhoz hasonlóan így újra a nemzetközi és néhány belföldi szereplővel való **konfliktusok kiélezése** várható.
- Miközben a mozgalmi kormányzás mobilizálná az elkötelezett fideszes szavazókat, tovább erősítené az **antidemokratikus, autoriter kormányzásról** és a megosztó kormányfő szóló választói meggyőződést.

BEVEZETÉS

A 2018-as országgyűlési választások után nem érte olyan mértékű bénultság az ellenzékét, mint négy évvel korábban. 2014-ben az európai parlamenti, majd az önkormányzati választási vereség sokkolta az ellenzéki pártokat, majd a csalódott ellenzéki szavazók a netadós tüntetéseken fejezték ki elégedetlenségüket a kormánnyal és részben az ellenzékkel szemben is. A 2018-as újabb kétharmad után volt ideje az ellenzéknek, hogy felkészülhessen az európai parlamenti, majd a lényegesebb önkormányzati választásokra. Az alábbi évértékelőben ennek az izgalmas, fordulatos évnek az eseményeit elemezzük, így az ellenzéki egységet előkészítő rabszolga-törvény-ellenes tüntetéseket, az előválasztás két fordulóját, valamint az európai parlamenti és az önkormányzati választásokat. Végül kitérünk arra is, hogy mit hozhat az új, 2020-as év.

ELLENZÉKI EGYSÉG AZ UTCÁN: A RABSZOLGATÖRVÉNY-ELLENES TÜNTETÉSEK

A 2019-es év januárjában még tartott az éves túlóra-keret megnövelése ellen megindult tüntetési hullám. A szakszervezetek által nyelvpolitikai szempontból sikeresen már a 2018-as választást megelőzően rabszolga-törvényként keretezett szabályozással szemben olyan mozgósítás vette kezdetét és olyan akciók szerveződtek, amelyekben nem csak az egyes ellenzéki pártok, de párton kívüli mozgalmárok, civil csoportok és a szakszervezetek között is egység jött létre. Bár a tüntetési hullám nem mozgató meg akkora tömeget, mint a netadós tüntetések 2014-ben vagy a CEU melletti tüntetés 2017-ben, ez az egységes fellépés és a korábban nem, vagy csak elszórva tapasztalt indulat a tiltakozók részéről különböztette meg a rabszolga-törvény-ellenes tüntetéseket a korábbi mozgósításoktól. Az utcán megvalósult a teljes egységen túl a tüntetéssorozat keretezése arról is szólt, hogy különböző társadalmi csoportok között jöhet létre szolidaritás. Ezek szerint a NER nem csak a tudomány függetlenségét sértette meg a választás után, de a munkások érdekeit is, hogy kiszolgálhassa így a német tőkét, amiért cserébe a német konzervatívok nem lépnek fel a jogállam, a sajtószabadság leépítése ellen. Az MTA és a CEU ügye így került bele a rabszolga-törvény konfliktusának keretezésébe. Ennek az értelmezésnek a mentén lépett fel a Hallgatói Szakszervezet csoport is és a 2018. december 8-i szakszervezeti tüntetés szervezői is megjelölték célként a társadalmi csoportok közötti szolidaritást.

A 2018-as előzmények után 2019-ben, január 5-én folyt a tiltakozási hullám utolsó nagyobb tüntetése a fővárosban. A demonstrációt már 2018 decemberében megkezdték szervezni civil szervezetek, szakszervezetek és az ellenzéki politikai pártok. Közös tüntettek, azonban eltérő

szerepekről és így érdekekről van szó esetükben. A pártok a rabszolgatörvényben egy olyan ügyet találtak, amivel a Fidesz narratívája, mint a nacionalizmus (német autógyárak érdeke) és a munkalapú társadalomra való hivatkozás volt kikezdhető. Az ellenzéki közvélemény felé lehetőség volt egységet mutatni, továbbá a NER-konformitást lehetett cáfolni a parlamenti és az MTVA épületében folytatott direkt akciókkal. A politikai pártok cselekvési logikája végső soron a szavazatszerzésre irányul, így számukra a konfliktus szélesítése, a kormánykritika fontos szempont. Az országos sztrájk, mint a tüntetések utáni, azokon túlmutató cselekvési lehetőség a január 5-i tüntetésen szakszervezeti oldalról merült fel. Noha a szakszervezetek tartottak felpályás útlezárásokat több helyen is, országos sztrájk a jelen szabályozás szerint nem volt szervezhető. A politikai pártoktól többen azt várták, hogy december 12-e után ne térjenek vissza a parlamentbe, valósítsanak meg egy kvázi pártpolitikai sztrájkot, azzal, hogy nem vesznek részt a törvényhozás munkájában. Ez tulajdonképpen a választási bojkott diskurzusa volt némileg más köntösben. A parlamenti munka bojkottja ugyanakkor ellentétes az alapvetően intézményesített környezetben kialakult pártpolitikai logikával, a pártok szervezeti érdekeivel, a pártokban dolgozó munkavállalók érdekeivel, sok esetben pedig választóik meggyőződésével.

A rabszolgatörvény-ellenes tüntetések kapcsán nem hogy teljes, mint a netadós tüntetések során, de részleges szakpolitikai sikert sem lehetett elérni, mint a 2012-2013-as hallgatói mozgalom esetében. Nem volt következménye a tüntetési ciklusnak a Fidesz szavazótáborára nézve sem olyan mértékben, mint a netadós hullám után, noha a túlórátörvény is széles társadalmi csoportok számára korlátozza az egyéni autonómiát, szabadságot. Mindez nem jelenti azt, hogy ne lett volna értelme és következménye a megmozdulásoknak. A Momentum európai parlamenti választáson elért sikerében lehetett annak szerepe, hogy EP kampányuk egyik arcát, Donáth Annát személyes kockázatvállása révén ismerhette meg az ellenzéki közvélemény.

VALÓDI ELLENZÉKI INNOVÁCIÓ: AZ ELŐVÁLASZTÁS ELSŐ FORDULÓJA

2019 elején került sor az első előválasztásra a magyar politikatörténetben. Az előválasztás célja a 2019-es önkormányzati választásokra való ellenzéki felkészülés, az esélyes ellenzéki főpolgármester-jelölt kiválasztása volt. Az előválasztás első fordulójában az MSZP jelöltjeként Horváth Csaba, a Párbeszédtől Karácsony Gergely indult az ellenzéki főpolgármesteri jelöltségért. A baloldali pártok közül a DK nem kívánt jelöltet indítani, ugyanakkor támogatásáról biztosította az előválasztás nyertesét. Az LMP majd a Jobbik által is támogatott Puzsér Róbert korábban megegyezett a második fordulóban való indulásban, a Momentum pedig saját jelöltet kívánt indítani.

2018. december 27-től kezdhették meg a jelöltek az ajánlások gyűjtését, valamint a választók a regisztrációt. A jelöltek az ajánlások gyűjtését közlekedési csomópontokon, közterületen is végezték saját standjaikon. Horváth Csaba a megadott határidőre végül 6 465, Karácsony Gergely pedig 5 300 ajánlást adott le. A január 28. és február 3. közötti időszakban a választók a Széll Kálmán téren, a Nyugati téren, a Blaha Lujza téren, az Örs Vezér terén és a Móricz Zsigmond körtéren felállított szavazósátrokban is leadhatták szavazataikat a további 27 pártirodákban felállított szavazóhelyiség mellett, amelyekben lehetőség volt a korábbi regisztrációra is. A tapasztalat az mutatta, hogy a havas, hideg időben is sorok álltak a szavazósátrak mellett. Noha ez utóbbi kritikaként is felróható az előválasztás szervezői számára, a korlátozott ellenzéki erőforrások mellett is a várakozásokat messze felülmúló volt a részvétel.

A 2018-as országgyűlési választások előtt az előválasztással kapcsolatban gyakran hivatkozott érv volt, hogy az olyan konfliktusokat szülhet az ellenzéki jelöltek között, amelyek elmélyítik az ellenzéki pártok közötti törésvonalat és végső soron a Fidesz segítik. A főpolgármesteri előválasztás első fordulójában ugyanakkor sokan éppen a valódi konfliktust hiányolták a jelöltek között. Ennek oka a két jelölő szervezet korábbi választási együttműködése, a későbbi közös munka ellehetetlenülésének megakadályozása és valódi ellenféllel, Tarlós Istvánnal való későbbi küzdelem szem előtt tartása volt. Ez utóbbi szempontból Horváth Csaba volt radikálisabb a kampány során, aki többször hangoztatta, hogy a kormány kiszolgálóival közösen nem lehetséges egy új várospolitika kialakítása. Az előválasztás vitáinak fogadtatása az ellenzéki nyilvánosságban azt is megmutatta, hogy a jelöltállítási háttéralkuk során az egymást fúró pártok képe rosszabb megítélést kap, mint a nyíltan vitatkozó előválasztási jelölteké. Az előválasztás mellett a legfontosabb érv, hogy az médiafigyelmet teremt a nyilvánosságban a kormányhoz képest kevesebb erőforrással rendelkező ellenzék számára. A kormánytól független média rendszeresen tudósított az előválasztáshoz kapcsolódó rendezvényekről, a szavazás módjáról. Maga az előválasztás is úgy folyt, hogy abban a demokratikus felhatalmazás, a konzultáció jelentőségét folyamatosan hangoztató Fidesz nem talált magának ellen-narratívát.

Az előválasztás során végül a leadott 34 214 szavazatból 27 598-et Karácsony Gergely (80,9%), 6535-at Horváth Csaba (19,1%) kapott. Az előválasztás intézményének újszerűségéhez, az önkormányzati választások különösen alacsony fővárosi részvételi arányához, a Jobbik, LMP, Momentum távolmaradásához és a három párt mozgósítási erőforrásainak szűkösségéhez képest magas részvételnek tekinthető a 34 214 szavazat. Ez a mintegy 1 380 000 fővárosi választó 2,48%-át jelenti. Összehasonlításképpen a 2017-ben tartott, negyedik kétfordulós francia baloldali előválasztás első fordulójában a választásra jogosultak 3,5%-a, a másodikban 4,32%-a vett részt. A 2014-es önkormányzati választások eredményéhez viszonyítva ez a nyertes Tarlós

Istvánra leadott szavazatok 11,77%-a, a Jobbikon kívüli ellenzéki jelöltekre leadott szavazatoknak pedig a 13,17%-a.

ÁTRENDZŐDÉS AZ ELLENZÉKI OLDALON: AZ EURÓPAI PARLAMENTI VÁLASZTÁS

Az előválasztás nem hozott nagy meglepetést, egyedül a részvételi arány múlta felül még az optimista becsléseket is. Az a 2019. május 26-i európai parlamenti választás azonban kétségtelenül átrendezte az ellenzéki pártok közötti erőviszonyokat. Az egyfordulós, teljesen arányos listás választáson 43,58 százalékos részvétel mellett a Fidesz meggyőző 52,56 százalékos arányt ért el, míg a Demokratikus Koalíció 16,05 százalékot, a Momentum 9,93 százalékot, az MSZP-Párbeszéd közös lista 6,61 százalékot, a Jobbik pedig 6,34 százalékot. Nem szerzett mandátumot a Mi Hazánk (3,29 százalék), a Magyar Kétfarkú Kutya Párt (2,62 százalék) és a 2009-es európai parlamenti választás óta a legrosszabb országos választási eredményét felmutató LMP sem (2,18 százalék).

A zöld párton az a körülmény sem tudott segíteni, hogy ebben az időben már javában folyt Magyarországon és külföldön is a klímaváltozás megelőzése érdekében a politikusoktól konkrét cselekvést elváró új zöld mozgalom is. Noha az LMP kampánya szinte kizárólag a klímaválságról szólt, a listavezető Vágó Gábor nem kapott európai parlamenti mandátumot. Az LMP esetében is teljesült a magyar politika ökölszabálya, miszerint a választók büntetik a belső konfliktusokkal terhelt pártokat. Az LMP-n belül a 2018-as országgyűlési választás során történt visszalépések miatt fosztották meg a korábbi miniszterelnök-jelölt Szél Bernadettet is párton belüli tisztségeitől, valamint a Hadházy Ákos és Sallai Róbert Benedek közötti, tettlegességig fajuló konfliktusról szóló hangfelvétel is erősítette azt a képet, hogy az LMP problémás, rosszul működő párt. Minden bizonnyal az LMP is elmulasztotta annak felmérését a 2018-as választás után, hogy kik is a szavazói.

Az európai parlamenti választáson elért eredmény mindenesetre azt mutatta, hogy a hagyományos baloldaltól, így az MSZP-től és a DK-tól való távolságtartás nem jelenti feltétlenül az erre az oldalra jellemző nyugatos elköteleződés elutasítását. A Momentum sikeréből ugyanis arra lehet következtetni, hogy sok egykori LMP szavazót is az újnak, pragmatikusnak és Európa iránt elkötelezettnek tartott pártra adta voksát. A választási eredményből általánosságban is leszűrhető, hogy a Nyugat, az EU iránt elkötelezettnek tartott pártok, így a DK és a Momentum szerepeltek jól. Az országgyűlési és az önkormányzati választásokhoz képest alacsony részvétel azt is jelzi, hogy az európai ügyekben kevésbé kompetens pártoknak nem tudták mozgósítani

választóikat. Az LMP mellett a korábban háromszoros támogatottsággal bíró Jobbik helyzete különösen a radikális jobboldalról érkező kihívó, a Mi Hazánk eredménye mellett tűnik kifejezetten rossznak. A Jobbikról általánosságban is elmondható, hogy 2019-ben nem tudott úrrá lenni a vezetési válságon. Noha Jakab Péter ismertségre szert tett a rabszolgatörvény-ellenes tüntetéseken, az év további részében a Jobbik nem tudott alakítója lenni akárcsak az ellenzéken belüli történéseknek.

VERSENGŐ ELLENZÉK: AZ ELŐVÁLASZTÁS MÁSODIK FORDULÓJA

Az európai parlamenti választás is befolyásolta végül az előválasztás második fordulóját is. A Demokratikus Koalíció és a Momentum nem várt jó eredménye mellett az MSZP-Párbeszéd, a Jobbik és az LMP gyenge szereplése változtatta meg az ellenzéken belüli erőviszonyokat. Ez volt a közvetlen oka annak, hogy a Momentum saját jelöltet indított, majd a DK is bejelentette, hogy Karácsony helyett Kálmán Olgát támogatja ez előválasztáson. Az előválasztás első fordulóját követően az MSZP a győztes Karácsony Gergely mögé állt, így a zuglói polgármester immár a szocialisták, a Párbeszéd és a Szolidaritás közös jelöltjeként méretette meg magát. Jóllehet az első forduló során a Demokratikus Koalíció is támogatásáról biztosította annak győztesét, a párt megerősödését hozó európai parlamenti választás után a DK Dobrev Klára megválasztott EP-képviselő által felkért, de önmagát független jelöltként meghatározó Kálmán Olga támogatása mellett döntött. Az EP választáson ugyancsak a vártnál jobban szereplő Momentum a párt XIII. kerületi elnökét, Kerpel-Fronius Gábort nevezte az előválasztás második fordulójába.

A legfontosabb változás az előválasztás első és a második fordulójának lebonyolítása között az online regisztráció lehetősége. Magát a választást megelőzte még az ajánlások összegyűjtése. A jelölteknek június 5. és 17. között kellett a 2000 ajánlást összegyűjteniük. Összesen 9-en vették fel az ajánlást gyűjtő íveket, de végül három jelölt, Karácsony Gergely, Kálmán Olga és Kerpel-Fronius Gábor gyűjtötte össze a szükséges ajánlást, mindhárman 2500-3000 darabot. A szavazatok leadására június 20. és 26. között volt lehetőségük az előválasztóknak az interneten vagy személyesen a város különböző pontjain felállított 15 sátorban. A második fordulóban tehát már nem lehetett szavazni a korábbi 27 pártirodában, ami csökkentette a pártos befolyásolás lehetőségét, ugyanakkor előrevetítette annak lehetőségét, hogy így a várt alatt lesz a részvételi arány, ez azonban végül nem érvényesült.

Az eredeti tervek szerint az előválasztás második fordulójában az első forduló győztese az LMP és a Jobbik támogatását élvező Puzsér Róberttel, valamint a Liberálisok jelöltjével, Sermer

Ádámmal versenyzett volna az ellenzék közös főpolgármester-jelöltségéért. A két forduló között azonban Puzsér Róbert két alkalommal is – utóbb június elején, az ellenzéki kerületi polgármester-jelölésekkel és az online szavazással kapcsolatos fenntartásaira hivatkozva – bejelentette, hogy nem vesz részt az ellenzéki előválasztáson, hanem elindul az őszi önkormányzati választáson. Az európai parlamenti választáson elért gyenge szereplés után Puzsér mögül előbb az LMP, majd a Jobbik is kihátrált. A Liberálisok májusban az ellenzéki pártok Jobbikkal való együttműködésével indokolták, hogy a korábbi tervekkel ellentétben Sermer Ádám – Puzsérhoz hasonlóan – az előválasztáson nem, csak a főpolgármester-választáson indul majd.

Az előválasztáson végül 68 363 fő vett részt, így teljesült az érvényességi feltétel. A jelöltek és jelölőik ugyanis abban állapodtak meg, hogy ha a résztvevők száma eléri az 50 ezret, úgy elfogadják az előválasztás nyertesét közös jelöltnek. Ez a szám 65 híján az első forduló részvételének a kétszerese, a második fordulóra tehát még sikeresebb volt a mozgósítás. Ez betudható annak, hogy valódi tétje volt az előválasztásnak az új jelöltek, azaz Kálmán Olga és Kerpel-Fronius Gábor megjelenésével. Az elsőhöz hasonlóan az előválasztás második fordulóját is Karácsony Gergely nyerte meg 33 356 szavazattal (48,8%). A Demokratikus Koalíció jelöltje, Kálmán Olgára 25 903 voks érkezett, ami az összes szavazat 36,7 %-a. Kerpel-Fronius Gábor 9792 szavazattal 14,3%-os eredményt ért el.

AZ EGYSÉGES ELLENZÉKI STRATÉGIA PRÓBÁJA: AZ ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOK

Az eredményes előválasztás eredményeképpen az abban részt vevő ellenzéki pártoknak volt egy demokratikus felhatalmazással rendelkező, stabil jelöltje. Az LMP már június közepén, tehát az előválasztás lezárása előtt jelezte, hogy hajlandó támogatni annak nyertesét. A Jobbik június 29-én jelezte, hogy nem állít saját főpolgármester-jelöltet, de nem is vesz részt Karácsony Gergely kampányában. Az eredmények utólagos értékelése alapján kijelenthető, hogy maga a közvetlen választói mozgósítás életbevágó volt az őszi önkormányzati választás szempontjából. Mivel a Fidesz az ellenzékéhez képest óriási anyagi-, média- és emberi erőforrásokkal rendelkezett, a Karácsony kampány az ajtóról-ajtóra történő, a szimpatizánsokat közvetlenül megszólító stratégiában bízhatott. Várható volt az is, hogy teljes erővel beindul a kormánypárti sajtó lejárató gépezete Karácsony ellen. Az előválasztás azonban éppen azt mutatta meg, hogy a fővárosban van egy elkötelezett ellenzéki választói réteg, amelynek legfontosabb szempontja nem a pártosság, hanem a legesélyesebbnek vélt ellenzéki jelölt támogatása. Az előválasztás ugyanakkor egy

sikerélményt is jelentett az ellenzéki szavazóknak. Az őszi választásig nem volt olyan szavazás, amely letörhette volna ezt az optimizmust, ami játékos hatással volt végül az ellenzéki választói részvételre is.

Az előválasztáson megválasztott jelölttel, az ellenzéki pártokkal szembeni bizalomnak a legtöbbet az árthatott volna, ha az ellenzék nem bír megállapodni a fővárosban a kerületi polgármesteri és egyéni önkormányzati képviselői indulókról. Ennek részletei azonban július elején már körvonalazódtak. A főpolgármester-választás szempontjából éppen a bizalom, az ellenzéki optimizmus és a közös cselekvési hajlandóság, valamint képesség felmutatása volt döntő szempont. A további polgármesteri és képviselői helyekről szóló egyeztetések végül nem kaptak országos nyilvánosságot, így az ellenzéki pártok a médiaérdeklődés szélárnyékában tudtak tárgyalni az együttműködés részleteiről. Ferencvárosban, ahol élesebb konfliktus eszkalálódhatott volna, előválasztással lehetett megelőzni a komolyabb ellenzéki belső harcot.

A választást megelőző tárgyalások tétje az volt, hogy képes lesz-e az ellenzék a legtöbb helyen egységben jelöltet állítani a kormánypártokkal szemben. Az önkormányzati választás éppen annak tesztelése volt, hogy működik-e az egy az egy ellen felállás az egyéni körzetekben. A választás kockázata pedig éppen az volt, hogy a teljes összefogás kudarca esetén milyen új stratégiával állhat elő az ellenzék. Ebben a tekintetben különös figyelmet kapott a főpolgármester választás, amely politikai pozíció rendelkezik a legerősebb közvetlen választói felhatalmazással Magyarországon. Az ellenzék együttműködését az önkormányzati választásokra, valamint így létrejött kedvező eredményt pozitív értelemben befolyásolta a rabszolga-törvény-ellenes tüntetések során már létrejött ellenzéki egység, az előválasztás, mint politikai innováció, valamint a harmadik utas pártok (Jobbik, LMP) rossz szereplése az európai parlamenti választásokon.

Az önkormányzati választás során végül a fővárosban 51,47 százalékos részvétel mellett Karácsony Gergely 50,86 százalékot ért el, míg Tarlós István 44,10 százalékot. Értékelhető eredményt ért el a külön utas, ugyanakkor világos, koherens programot (Sétáló Budapest) meghirdető Puzsér Róbert (4,46 százalék). A 23 fővárosi kerületben 14-ben nyert ellenzéki polgármester, így Karácsony Gergelynek és az ellenzéknek a közgyűlésben is többsége lett. A megyei jogú városok közül 10-ben ellenzéki polgármester-jelölt nyert, 13 kormánypárti. A 10 ezer főnél több lakosú településeken a kormánypártok ellen indulók a szavazatok 46,1 százalékát szerezték meg. Az ellenzék tehát komoly sikereket ért el, az konfliktusmentes jelöltállítás és a koordinált kampány meghozta gyümölcsét.

Az önkormányzatokban elért sikerek komoly erőforrást jelentenek az ellenzéki pártoknak. Az ezek elosztása körüli viták nem alakítottak ki élesebb konfliktusokat az egyes pártok között. Ez utóbbi nem csak a belső bizalomnak tenne rosszat, de erősítené azt a Fidesz által sugalmazott képet, hogy az ellenzék pártjai valójában „alkalmatlanok” a kormányzásra még helyi szinten is. Az önkormányzati választásokon való ellenzéki együttműködést segítette a civil jelöltállítás lehetősége, így ugyanis egy-egy lokálpatrióta szervezet mögé beállva támogathatták a pártok a közös jelöltet. A 2022-es országgyűlési választásokon azonban nem lehet ilyen módon elrejtetni a pártokat, egy közös lista is megkívánja a helyekért való egyeztetést. Maga azonban az ellenzéki siker arra ösztönözheti a pártokat, hogy hasonló csendes egyeztetési és nyilvános előválasztási folyamat kombinálásával állítsanak jelölteket 2022-re. Ennek részleteinek azonban már 2020 őszén körvonalazódnia kell, hogy ne vesztessen időt az ellenzék 2018-hoz hasonlóan. Az ellenzéki jelöltállítás, különösen, ha előválasztások formájában valósul meg legalább a miniszterelnök-jelölti szinten, lehetőséget ad a kezdeményezés átvételére, a Fidesz beszorulhat a reagáló szerepbe.

Az ellenzék számára kulcsfontosságú, ha a siker íze, az önbizalom kitart 2022-ig. Ilyen körülmények között a kormánypártok számára kapóra jöhetne a 2016-oshoz hasonló népszavazási kampány a ciklus közepén egy a Fidesz számára nyerhető, valamint kellő mozgósító erővel rendelkező ügyben. Népszavazás kiírására lehetősége van a kormánynak és szinte korlátlan kampány-erőforrás áll a rendelkezésére. Kérdés azonban, hogy melyik lehet a menekültek áttelepítési kvótájához hasonló népszavazási ügy. Példának okáért a kormány családtámogatási programjához illeszkedő, konzervatív családpolitikai javaslat, mint pl. a művi terhességmegszakítás jelentős korlátozása bírna kellő mozgósító erővel, ugyanakkor valószínű, hogy nem kapna támogatást még a Fidesz szavazóinak körében sem és tovább radikalizálná a kormánypártot. További lehetőség a családtámogatás, mint jóléti program kibővítése, esetleg a közalkalmazotti bérek rendezése. Kérdés ugyanakkor, hogy az ilyen programoknak van-e költségvetési fedezete. A bevándorlás, mint téma előnye azt volt, hogy nem járt nagy kormányzati kiadásokkal. A magyar úrutazással kapcsolatos tervek bejelentése év végén mutatja, hogy mekkora a zavarodottság a kormánypárti kommunikációs stratégiát illetően. Nem lehet kétség afelől sem, hogy a netadós tüntetések utáni helyzethez hasonlóan Orbán Viktor újra vissza kíván térni az általa „mozgalmi kormányzásnak” nevezett mozgósító politikához. A korábbiakhoz hasonlóan így újra a nemzetközi és néhány belföldi szereplővel való konfliktusok kiélezése várható. Miközben a mozgalmi kormányzás mobilizálná az elkötelezett fideszes szavazókat, tovább erősítené az antidemokratikus, autoriter kormányzásról és a megosztó kormányfőről szóló választói meggyőződést.